

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด กรณี การให้สินบน
LEGAL MEASURES FOR PREVENTION AND SUPPRESSION OF COMMISSION OF
OFFENSES IN BRIBERY CASES

ศิริพักร ฤทธิพันธ์
Siripak Ritkhan
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
anchisa-j@hotmail.com

Received 14 July 2020; Revised 25 August 2020; Accepted 7 December 2020



บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด กรณีการให้สินบน ตลอดจนศึกษามาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานให้สินบนของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อนำไปวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีการให้สินบนของประเทศไทย ให้สอดคล้องเหมาะสมต่อไป

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีการให้สินบน ที่สำคัญสามประการ ได้แก่ ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 และมาตรา 167 ที่ปรากฏช่องว่างทางกฎหมายทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ครอบคลุม ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญา กรณีนิติบุคคลให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีได้บัญญัติเป็นความผิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยซึ่งเป็นกฎหมายที่ประชาชนทั่วไปรับรู้อย่างทั่วถึง และประการที่สาม ปัญหาการกำหนดความรับผิดในทางอาญา กรณีให้สินบนพยาน ที่มีได้บัญญัติเป็นความผิดทางอาญาไว้โดยเฉพาะ

คำสำคัญ: สินบน/ให้สินบน/ความรับผิดทางอาญา/มาตรการทางกฎหมาย/การป้องกัน/การปราบปราม

Abstract

The objectives of this Research are to study the concepts and theories relating to prevention and suppression of commission of offenses in bribery cases, and to study Thailand's measures for prevention and suppression of commission of bribery offenses, in comparison with foreign laws and international conventions, as to analyze and further propose concordant and suitable approaches to solving legal problems relating Thailand's commission of offenses in the bribery cases.

The Study finds that Thailand has three major legal problems relating to commission of offenses in the bribery cases, comprising of: firstly, problems relating to elements of offenses of bribing the official and the judicial official under the Penal Code, Section 144 and Section 167, which feature loopholes, hindering the law from being comprehensively enforced; secondly, problems relating to criminal liabilities in cases of juristic persons bribing public officials, which are not prescribed as an offense in Thailand's Penal Code, the law widely known to the people; and thirdly, problems with prescribing criminal liabilities in cases of bribing witnesses, which are not prescribed as a specific criminal offense.

Keyword: Bribe/Bribery/Criminal Liability/Legal measures/Prevention/Suppression

บทนำ

“สินบน” คำนี้ในประเทศไทยมีการใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งสมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และ กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นคำที่อยู่เคียงคู่กับประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านานจนประชาชนในประเทศเกิดความเคยชิน กล่าวคือบุคคลใดต้องการให้สิ่งใดที่ต้องการบรรลุผลไม่ว่าสิ่งที่ต้องการนั้นจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ เรื่องดีหรือไม่ดี บุคคลนั้นก็จ่ายความสะดวกด้วยการให้สินบนกับผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีความเกี่ยวข้องในเรื่องนั้นเพื่อให้ผู้รับสินบนดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของตน สำหรับคำว่า “สินบน” ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายว่า สินบนเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่บุคคลเพื่อจูงใจให้บุคคลนั้นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ทั้งนี้ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีข่าวตามสื่อต่างๆ มากมายเกี่ยวกับการให้สินบน ซึ่งมีทั้งเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อประเทศน้อยไปจนถึงเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อประเทศเป็นอย่างมาก อาทิ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559 สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์เสนอข่าวเกี่ยวกับความคืบหน้าการพิจารณาคดีของอดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว อำเภอสามปราณ ในข้อหาเสนอให้สินบนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ช่วยเหลือในการพิจารณาคดียุบพรรคการเมือง ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นการให้สินบนกับผู้ตัดสินคดีในศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้มาซึ่งผลของคดีที่ผู้เสนอให้สินบนต้องการ อันเป็นการทำลายความเชื่อมั่นของการดำรงความยุติธรรมของผู้ตัดสินคดีซึ่งเป็นที่ยิ่งของประชาชน นอกจากนี้ ในวันที่ 27 ธันวาคม 2561 สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์เสนอข่าวที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเกี่ยวกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรณี อดีตผู้บริหารบริษัทมิตซูบิชิ อิตาชิ เพาเวอร์ฯ รับสารภาพต่อศาลโตเกียวว่าให้เงินสินบน 11 ล้านบาทแก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงคนหนึ่งในกระทรวงมหาดไทย แลกเปลี่ยนกับการได้รับอำนวยความสะดวกในการขนเครื่องจักรขึ้นท่าเรือไปใช้ในโครงการสร้างโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในประเทศไทย สำหรับกรณีนี้มีความสำคัญ คือการรับสารภาพอ้างว่าเป็นการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่ง ซึ่งการรับสารภาพดังกล่าวจะมีผลของคดีว่าจะต้องรับความผิดทางอาญาหรือไม่ ต่อมาเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2562 สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์เสนอข่าวกรณีเลขาธิการองค์การต่อต้านคอร์รัปชัน (ไทย) เรียกร้องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตรวจสอบคดีทุจริตใหม่ๆ กรณีที่ยักษ์ใหญ่คอมพิวเตอร์สหรัฐอเมริกา อันได้แก่บริษัทไมโครซอฟท์ อินยอมจ่ายค่าเสียหายให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกา เป็นเงิน 16.6 ล้านดอลลาร์ (ประมาณ 512 ล้านบาท) ฐานที่ไม่โครซอฟท์จ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่ต่างชาติรวมทั้งประเทศไทยยังมีคดีบริษัทโรลส์-รอยซ์ ติดสินบนเจ้าหน้าที่ไทย เพื่อขายเครื่องบินให้การบินไทย หรือกรณีที่หน่วยราชการทหารและพลเรือนไทยถูกนักธุรกิจหลอกให้ซื้อ

เครื่องตรวจวัดระบุเปิดจีที 200 ที่ใช้การไม่ได้ นักธุรกิจอังกฤษติดคุกทางการเมืองไทยเสียหายราว 700 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2563 สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์เสนอข่าว เกี่ยวกับการให้สินบนเพื่อแต่งตั้งโยกย้าย ตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจะเห็นว่าการให้สินบนนั้นยังมีในอยู่สังคมทุกยุคทุกสมัย และเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องต้องมีการแก้ไข อีกทั้งกรณีการให้สินบนนี้ ผู้ประกอบกิจการและนักธุรกิจ ได้ใช้ ช่องว่างทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินบน โดยการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และให้ผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่เพื่อ ประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น ซึ่งเป็นที่ทราบว่านิติบุคคลเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศหาก ปลอมให้มีการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลจะส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน อีกทั้งการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริต กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่อยู่ในมือจะกระทำการหรือไม่ กระทำการใดในหน้าที่โดยเห็นแก่สินบน แม้การกระทำนั้นจะเกิดผลเสียอย่างร้ายแรงกับทางราชการและ ประเทศก็ตาม นอกจากนี้ยังมีการให้สินบนอีกกรณีที่สำคัญยิ่ง คือ การให้สินบนกับผู้ที่มีความสำคัญในผลของ คดีที่พิจารณาโดยศาล กล่าวคือให้สินบนกับพยานในคดีเพื่อจงใจให้เบิกความไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือไม่มา เบิกความเป็นพยานในคดีเพื่อให้ผลของคดีเป็นไปตามที่ผู้ให้สินบนต้องการ ส่งผลให้มีการแทรกแซง กระบวนการยุติธรรมโดยการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล จึงไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

สำหรับประเทศไทยในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นประมวลกฎหมายหลักในการกำหนดความรับผิดชอบในฐานความผิดต่างๆ ซึ่งประชาชนรู้ และเข้าใจกันโดยทั่วไปและทั่วถึงนั้น ได้กำหนดการให้สินบนเป็น ความผิดทางอาญาไว้ใน 2 มาตรา ดังนี้ ในมาตรา 144 บัญญัติว่า “ผู้ใดให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล เพื่อ จงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และในมาตรา 167 บัญญัติว่า “ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะ ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงาน สอบสวน เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท” เมื่อพิจารณาแล้วองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบน เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นประกอบด้วย

ก. องค์ประกอบภายนอก

1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้

2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

3) แก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภา เทศบาล เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน

ข. องค์ประกอบภายนอก

4) เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

5) โดยเจตนา

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของประเทศไทย ประกอบกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีของสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหลักประกันของกฎหมายอาญา คือ การห้ามใช้กฎหมายจารีต ประเพณี ห้ามใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน กฎหมายอาญาไม่มี ผลย้อนหลัง และการตีความกฎหมายอาญา ต้องตีความโดยเคร่งครัดตามหลักภาษา ความสัมพันธ์กันเป็น

ระบบของกฎหมาย ประวัติความเป็นมาของกฎหมาย และตามความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมาย จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาฐานความผิดให้สินบนของประเทศไทยตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 144 และมาตรา 167 ต้องตีความตามองค์ประกอบความผิดที่บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัดไม่สามารถตีความนอกเหนือไปจากที่บัญญัติในกฎหมายได้ ทำให้บทบัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของประเทศไทย มีช่องว่างหลายประการที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ส่งผลให้กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ ไม่สามารถแก้ไขปัญหการให้สินบนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะประชาชนไม่เกรงกลัวต่อความผิด อีกทั้งการให้สินบนบางประการก็ไม่ใช่ความผิดในทางอาญา อันเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ไม่ดีต่อประชาชนทำให้การให้สินบนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาของประชาชนที่สามารถกระทำได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือไม่กระทำการใดในหน้าที่โดยเห็นแก่สินบน ตลอดทั้งพยานในคดีที่เห็นต่อสินบนก็จะทำให้ไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ในท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดกรณีการให้สินบน
2. เพื่อศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด กรณีการให้สินบนของประเทศไทย ต่างประเทศ และอนุสัญญาระหว่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด กรณีการให้สินบน
4. เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีการให้สินบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นหลัก โดยทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากข้อกำหนด และข้อตกลงของอนุสัญญาระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law และใช้ระบบกฎหมาย Civil Law กฎหมายไทย หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ คำพิพากษาของศาลฎีกา เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสากล และอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ ประกอบกับหลักประกันของกฎหมายอาญา ที่ต้องตีความกฎหมายโดยเคร่งครัด ห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณี และห้ามใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง พบว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการให้สินบนไว้ในมาตรา 144 และมาตรา 167 ซึ่งปรากฏว่าองค์ประกอบความผิดในข้อเจตนาคติพิเศษของทั้งสองมาตรานั้นมีข้อขัดข้องในประการสำคัญ อีกทั้ง การให้สินบนบางประเภทไม่ได้มีการบัญญัติเป็นความผิดทางอาญา ทำให้เกิดช่องว่างใน

การบังคับใช้กฎหมาย ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ส่งผลให้กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการให้สินบนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของประเทศไทย ประกอบกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีของสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหลักประกันของกฎหมายอาญา คือ การห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณี ห้ามใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง และการตีความกฎหมายอาญา ต้องตีความโดยเคร่งครัดตามหลักภาษา ความสัมพันธ์กันเป็นระบบของกฎหมาย ประวัติความเป็นมาของกฎหมาย และตามความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมาย จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาฐานความผิดให้สินบนของประเทศไทยตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 144 และ มาตรา 167 ต้องตีความตามองค์ประกอบความผิดที่บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด ไม่สามารถตีความนอกเหนือไปจากที่บัญญัติในกฎหมายได้ ทำให้บทบัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของประเทศไทย มีช่องว่างหลายประการที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ส่งผลให้กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการให้สินบนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนไม่เกรงกลัวต่อความผิด อีกทั้งการให้สินบนบางประการก็ไม่เป็นความผิดในทางอาญา อันเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ไม่ดีต่อประชาชนทำให้การให้สินบนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาของประชาชนที่สามารถกระทำได้

ดังนั้นจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับการให้สินบนในประมวลกฎหมายอาญาของไทยให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้กฎหมายไม่มีช่องว่าง มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักสากล ซึ่งผู้วิจัยสรุปปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการให้สินบนที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 และมาตรา 167

สำหรับประเทศไทยมีการบัญญัติความผิดทางอาญาสำหรับผู้ที่ให้สินบนต่อเจ้าพนักงานและผู้มีตำแหน่งทางการเมือง ตามประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 2 มาตรา ได้แก่ มาตรา 144 และมาตรา 167 โดยมีองค์ประกอบความผิดดังนี้

1. ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้
2. ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
3. แก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล ตามมาตรา 144 และแก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงาน อัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ตามมาตรา 167
4. เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ คำว่าอันมิชอบด้วยหน้าที่

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดของความผิดฐานให้สินบนต่อเจ้าพนักงานและผู้มีตำแหน่งทางการเมือง ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติองค์ประกอบความผิดในข้อเจตนาศาพิเศษว่า **“เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่”** กล่าวคือต้องเป็นการให้สินบนเพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่จึงจะเป็นความผิด แต่ถ้าวินิจฉัยเป็นการให้สินบน เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่นั้นไม่มีความผิดฐานให้

สินบนตามประมวลกฎหมายมาตรา 144 และ มาตรา 167 ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4212/2550 ที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า “ส. และสามีมิได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และทางราชการมิได้ยึดทรัพย์สินของ ส. การที่ ส. มอบเงิน 305,000 บาท สืบเนื่องมาจากการหลอกลวงของจำเลยด้วยข้อความอันเป็นเท็จ มิใช่ ส. หรือสามีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษแล้ว ส. มอบเงินแก่จำเลยเพื่อให้สินบนแก่เจ้าพนักงานเพื่อให้ ส. หรือสามีพ้นจากความผิด จึงถือไม่ได้ว่า ส. ได้ร่วมกับจำเลยนำสินบนไปให้แก่เจ้าพนักงานเพื่อจูงใจให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่” จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเห็นได้ชัดว่ามีการให้สินบนแก่เจ้าพนักงานแต่ผู้ใดไม่มีความผิดเพราะมิใช่การให้สินบนเพื่อจูงใจให้กระทำการในหน้าที่โดยมิชอบ และอีกหนึ่งกรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15847/2555 “ที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า โจทก์ทั้งสองมอบเงินให้แก่จำเลยคนละ 40,000 บาท เป็นค่าตอบแทนจากการที่จำเลยบอกว่าจะช่วยโจทก์ทั้งสองให้สอบแข่งขันเข้าทำงานได้เท่านั้น เมื่อไม่ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสองมอบเงินเพื่อให้จำเลยนำไปให้เจ้าพนักงานเพื่อจูงใจให้กระทำการใดๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือช่วยให้โจทก์ทั้งสองเข้าทำงานได้โดยไม่ต้องสอบ หรือสอบเข้าทำงานได้แม้คะแนนไม่ถึงอันเป็นวิธีการที่ไม่ชอบ จึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ทั้งสองกับจำเลยให้สินบนแก่เจ้าพนักงานอันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ตามมาตรา 144 แห่งประมวลกฎหมายอาญา” คำพิพากษาดังกล่าวพิจารณาว่าการที่โจทก์ให้เงินแก่จำเลยโดยให้เป็นค่าตอบแทนจากการที่จำเลยบอกว่าจะช่วยโจทก์ทั้งสองให้สอบแข่งขันเข้าทำงานได้นั้นมิใช่การให้แก่เจ้าพนักงานเพื่อจูงใจให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่จึงไม่มีความผิดทางอาญาในฐานะให้สินบน ในทางตรงกันข้ามองค์ประกอบความผิดในส่วนของเจ้าพนักงานรับ เรียก หรือยอมจะรับสินบนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 ได้กำหนดให้ การรับ เรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ก็เป็นความผิดทางอาญา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัจจัยสำคัญในการกระทำความผิดฐานรับสินบนของเจ้าพนักงานแล้ว พบว่าผู้ให้สินบนเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่เป็นสาเหตุให้เกิดการกระทำความผิด หากแต่มาตรการทางกฎหมายกลับมีความเหลื่อมล้ำในเรื่องขององค์ประกอบความผิด กล่าวคือเมื่อมีข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการให้สินบนต่อเจ้าพนักงานเพื่อไปดำเนินการโดยชอบด้วยหน้าที่ผู้ให้สินบนไม่มีความผิดทางอาญา หากแต่เจ้าพนักงานผู้รับสินบนนั้นกลับมีความผิดฐานรับสินบนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2488/2558 “การที่เจ้าพนักงานตำรวจนำเงินเดินทางไปกับเรือบรรทุกน้ำมันไปจนถึงน่านน้ำเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ จำเลยย่อมไม่มีสิทธิรับเงินค่าจ้างใดๆ จากผู้ประกอบการจำหน่ายน้ำมันดีเซล การที่จำเลยรับเงินแล้วสั่งการให้เจ้าพนักงานตำรวจกองตำรวจนำเงินเดินทางไปกับเรือบรรทุกน้ำมันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว แม้จะนำเงินมาจ่ายเป็นค่าเบี่ยงเบนพิเศษให้แก่เจ้าพนักงานตำรวจกองตำรวจนำเงินเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในเรือบรรทุกน้ำมันก็ตาม ก็เป็นการรับทรัพย์สินเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149” ทั้งนี้ คำพิพากษาดังกล่าวพิจารณาว่าการที่จำเลยรับเงินจากผู้ประกอบการจำหน่ายน้ำมันดีเซลแม้จะเป็นการรับเงินเพื่อกระทำการโดยชอบด้วยหน้าที่ กล่าวคือเพื่อสั่งการให้เจ้าพนักงานตำรวจกองตำรวจนำเงินเดินทางไปกับเรือบรรทุกน้ำมัน การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงาน รับสินบนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149

เมื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนของประเทศไทยในข้อเจตนาศาพิเศษที่บัญญัติว่า “เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่” เปรียบเทียบ

กับหลักสากล อันได้แก่ อนุสัญญาขององค์การนาานาประเทศแห่งภาคพื้นอเมริกาเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 6 อนุ 1(ข) ที่กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการกระทำการหรือไม่กระทำการใดในการปฏิบัติราชการ” อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายอาญาว่าด้วยการทุจริต ข้อ 2 ที่กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นกระทำการหรือไม่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่” อนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรม ข้อ 8 อนุ 1(ก) ที่กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อให้เจ้าหน้าที่นั้น กระทำการหรือไม่กระทำการใดในการปฏิบัติหน้าที่นั้น” และอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ข้อ 15 (ก) ที่กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น” ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยได้ลงนามและให้สัตยาบันไว้อันเป็นพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม ประเทศไทยจึงต้องนำข้อกำหนดในอนุสัญญาเกี่ยวกับองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนมาปรับกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 และมาตรา 167 ให้สอดคล้องตามประเด็นดังกล่าว ประกอบกับจากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ มาตรา 1 ในพระราชบัญญัติสินบน ค.ศ. 2010 ของกฎหมายประเทศอังกฤษได้กำหนดกำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบน คือ “เพื่อจูงใจบุคคลนั้นในการปฏิบัติหน้าที่หรือกิจการที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เหมาะสม หรือ เพื่อให้รางวัลแก่บุคคลนั้นสำหรับการทำตามหน้าที่หรือกิจการที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เหมาะสม” ประเทศสหรัฐอเมริกาในมาตรา 201 (b)(1) ของกฎหมายว่าด้วยการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและพยานของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อมีอิทธิพลต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่ หรือ มีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ได้รับเลือกให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการกระทำหรือสนับสนุนในการกระทำ หรือสมรู้ร่วมคิด หรือส่งเสริมให้มีการฉ้อโกง หรือให้โอกาสในการกระทำหลอกลวงใดๆ ในสหรัฐอเมริกา หรือ ชักชวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ได้รับเลือกให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทำการหรือไม่กระทำการ ที่เป็นการละเมิดหน้าที่ทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลดังกล่าว” ประเทศเดนมาร์ก ในมาตรา 122 ของประมวลกฎหมายอาญาเดนมาร์กได้กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อจูงใจให้บุคคลนั้นกระทำการหรือไม่กระทำการใดเกี่ยวข้องด้วยหน้าที่ของตนเอง” และประเทศสวีเดน ในมาตรา 7 ของประมวลกฎหมายอาญาสวีเดน ได้กำหนดองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในส่วนของมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษในการให้สินบนว่า “เพื่อให้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ” ซึ่งเป็นข้อแตกต่างกับองค์ประกอบความผิดในข้อเจตนาพิเศษความผิดฐานให้สินบนกับกฎหมายไทย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 และมาตรา 167 ในสาระสำคัญ อีกทั้ง หลักประกันในกฎหมายอาญาได้กำหนดว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจน ห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณีลงโทษทางอาญา ห้ามใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในกฎหมายอาญา และการตีความกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัดไม่สามารถตีความขยายเพื่อให้บุคคลต้องรับผิดทางอาญา จึงเห็นว่าองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 และมาตรา 167 มีช่องว่างที่ทำให้การให้สินบนบางกรณีไม่มีความผิดทางอาญาและไม่ต้องรับโทษทางอาญา

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญา กรณีนิติบุคคลให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่มีการกำหนดความผิด กรณี นิติบุคคลให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ผู้ประกอบการและนักธุรกิจ ได้ใช้ช่องว่างทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินบน โดยการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และให้ผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้นให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยที่นิติบุคคลไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยแต่อย่างใด ซึ่งในประเทศไทยมีนิติบุคคลมากมายโดยเฉพาะนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบธุรกิจซึ่งจะต้องมีเรื่องของผลกำไรเข้ามาเกี่ยวข้อง หากนิติบุคคลไม่มีมาตรการในการป้องกันการให้สินบนของบุคลากรผู้เป็นผู้แทนของนิติบุคคลก็จะทำให้มีการให้สินบนโดยผู้แทนของนิติบุคคลเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น เหตุที่นิติบุคคลไม่มีมาตรการดังกล่าวเพราะเพราะนิติบุคคลไม่มีความผิดใดๆ ในการกระทำความผิด ผู้แทนของนิติบุคคลผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว ทั้งที่ผู้ได้รับผลประโยชน์จากการให้สินบนคือนิติบุคคล อีกทั้ง นิติบุคคลเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ หากปล่อยให้มีการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน

เมื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักสากล อันได้แก่ อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายอาญาวาดด้วยการทุจริต ข้อ 18 ที่กำหนดให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความแน่นอนว่า นิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น หากนิติบุคคลนั้นขาดการควบคุมหรือดูแลผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้น อนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรม ข้อ 10 ได้กำหนดให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติ และมาตรการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความแน่นอนว่านิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้นโดยใช้มาตรการลงโทษทางอาญา หรือมาตรการลงโทษที่มีโทษทางอาญา รวมทั้งมาตรการลงโทษทางการเงินที่มีประสิทธิภาพได้สัดส่วนที่เหมาะสม และมีผลในทางยับยั้งการกระทำความผิด และอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 26 ได้กำหนดให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความแน่นอนว่า นิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้นโดยใช้มาตรการลงโทษทางอาญาหรือมาตรการลงโทษที่มีโทษทางอาญา รวมทั้งมาตรการลงโทษทางการเงินที่มีประสิทธิภาพได้สัดส่วนที่เหมาะสม และมีผลในทางยับยั้งการกระทำความผิด ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยได้ลงนามและให้สัตยาบันไว้อันเป็นพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม ประเทศไทยจึงต้องนำมาปรับกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญาให้สอดคล้องตามประเด็นดังกล่าว ประกอบกับจากการศึกษากฎหมายตามหลักสากลของต่างประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ ซึ่งมาตรา 7 และ 8 ในพระราชบัญญัติสินบน ค.ศ. 2010 ของประเทศอังกฤษได้บัญญัติให้นิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนของผู้แทนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น ซึ่งกรณีนี้ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนนิติบุคคลให้สินบนดังกล่าว อีกทั้งหลักประกันในกฎหมายอาญา ได้กำหนดว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษโดยไม่มีความผิด กฎหมายอาญาดังบัญญัติให้ชัดเจน ห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณีลงโทษทางอาญา และห้ามใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในกฎหมายอาญา นอกจากนี้มีทฤษฎีอธิบายว่า นิติบุคคลมีสภาพเป็นบุคคลต่างหากจากบุคคลธรรมดาสามารถแสดงเจตนาโดยผ่านบุคคลธรรมดา หรือผู้แทนนิติบุคคล ซึ่งวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญานั้น

ได้แก่การข่มขู่ ยับยั้ง สามารถนำมาใช้กับนิติบุคคลได้ตามสภาพ คือโทษปรับ และริบทรัพย์สิน เพราะการลงโทษนิติบุคคลจะทำให้นิติบุคคลเกิดความระมัดระวังในการประกอบกิจการ เพราะถ้ากฎหมายไม่สามารถลงโทษทางอาญานิติบุคคลได้ก็จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างแน่นอน

ประการที่สาม ปัญหาการกำหนดความรับผิดในทางอาญา กรณีให้สินบนพยาน

การดำเนินคดี และการพิจารณาคดีของศาลในประเทศไทยนั้น ใช้ระบบกล่าวหา คือต้องมีการพิสูจน์ความถูกต้องกันด้วยพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานบุคคล ซึ่งพยานเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัจจัยหลักในพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ศาลเห็นเพื่อนำมาพิจารณาวินิจฉัยและพิพากษาคดีในที่สุด ทั้งนี้ หากมีการให้สินบนพยานเพื่อให้เบิกความไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือเพื่อให้พยานมาเบิกความต่อศาล บุคคลผู้ให้สินบนนั้นจะมีความผิดเพียงเป็นผู้สนับสนุนให้พยานเบิกความเท็จซึ่งมีบทลงโทษเพียงสองในสามของโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทเท่านั้น ทำให้ผู้ให้สินบนไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับประเทศไทยมีคดีที่โด่งดังมากคือ “คดีครูจอมทรัพย์” ที่มีการสร้างพยานหลักฐานเท็จโดยการให้ผลประโยชน์แก่บุคคลเพื่อให้ไปเป็นพยานในศาลเพื่อรื้อฟื้นคดีที่ตนถูกลงโทษในข้อหาขบถโดยประมาทจนคนเสียชีวิตว่าตนไม่ใช่ผู้กระทำความผิดแต่ตนเป็นแพะ ซึ่งหากรื้อฟื้นคดีสำเร็จครูจอมทรัพย์จะได้รับเงินชดเชยและสิทธิประโยชน์มากมาย

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 201 (b)(3) ในกฎหมายว่าด้วยการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและพยานประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้สินบนพยาน หรือบุคคลอื่น โดยเจตนาที่จะมีอิทธิพลต่อคำเบิกความหรือด้วยเจตนาที่จะชักจูงให้บุคคลนั้นไม่มาเป็นพยาน และได้กำหนดโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกรณีนี้ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติความผิดทางอาญารฐานให้สินบนพยานดังกล่าว อีกทั้งหลักประกันในกฎหมายอาญา ได้กำหนดว่าไม่มีความผิด ไม่มีโทษโดยไม่มีความผิด กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจน ห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณีลงโทษทางอาญา และห้ามใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในกฎหมายอาญา การที่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ในปัจจุบันไม่มีการบัญญัติความผิดและกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานให้สินบนพยานนั้น ทำให้เกิดการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมอันเป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลโดยการให้สินบนต่อพยาน จึงไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพปัญหามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกรณีการให้สินบนตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย จะเห็นว่ามีความขัดข้องอยู่หลายประการ ทำให้เกิดช่องว่างในการใช้บังคับกฎหมายไม่สามารถนำผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการให้สินบนมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานให้สินบนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 144 และมาตรา 167

ผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดความผิดทางอาญารฐานให้สินบนของไทยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 144 และมาตรา 167 ในปัจจุบันไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายสากล มีช่องว่าง อันเป็นสาระสำคัญ ส่งผลให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหากการให้สินบนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อไปในเรื่องของการไม่สามารถแก้ไขปัญหากการรับสินบนได้ จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบความผิดฐานให้สินบนในประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา 144 และมาตรา 167 ให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลและปิดช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ และสามารถบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไของค์ประกอบความผิด ข้อเจตนาพิเศษของมาตรา 144 และ 167 บัญญัติให้ไม่จะเป็นการให้สินบนเพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดโดยชอบหรือมิชอบในการปฏิบัติราชการก็เป็นความผิดฐานให้สินบน

ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญา กรณีนิติบุคคลให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติความผิด และบทลงโทษนิติบุคคลที่ไม่มีมาตรการควบคุมหรือดูแลผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ทำให้ผู้แทนของนิติบุคคล ให้สินบนต่อเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น จึงไม่สามารถแก้ไข ปัญหาการให้สินบนได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีช่องว่างที่ทำให้นิติบุคคลสามารถโต้แย้งว่าไม่เป็น ความผิดและไม่ต้องรับโทษ และส่งผลต่อไปในเรื่องของการไม่สามารถแก้ไขปัญหาการรับสินบนได้ จึงเห็นควร ให้มีการเพิ่มเติมความผิดฐานนิติบุคคลให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐในประมวลกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับ หลักกฎหมายสากลและปิดช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์และสามารถบังคับใช้อย่าง มีประสิทธิภาพ

ปัญหาการกำหนดความรับผิดในทางอาญา กรณีให้สินบนพยาน

ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยในปัจจุบันไม่มีการบัญญัติความผิด และกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานให้สินบนพยานนั้น ทำให้เกิดการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมอันเป็น การยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลโดยการให้สินบนต่อพยาน จึงไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ทั้งนี้ เพื่อ ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเกรงกลัวตามทฤษฎีลงโทษเพื่อการข่มขู่ ยับยั้ง อันเป็นการ ป้องกันการกระทำความผิด จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมความผิดฐานให้สินบนพยานในประมวลกฎหมายอาญา ไว้เป็นฐานความผิดเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง: Reference

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ขาดิ ชัยเดชสุริยะ และณัฏฐา ฉัตรโพธิ์. (2548). *อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม*. กรุงเทพมหานคร: เตือนตุลา.
- เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2562). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 เล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2561). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2526). *กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- พรชัย ชันดี, กฤษณพงศ์ พุตระกูล และจอมเดช ตรีเมฆ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา : หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปรีดี เกษมทรัพย์, จิตติ ดิงศักดิ์ และคณิต ณ นคร. (2527). “การตีความกฎหมายอาญา”. *วารสาร นิติศาสตร์*, 14(4). 247-261.
- ขวลิต วงศ์ใหญ่. (2558). *การกำหนดความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้และรับสินบนเจ้าพนักงานของรัฐ ต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์: มหาวิทยาลัย รุจกบัณฑิตย.

- ณัฐธาดา ศรีหล่มสัก. (2553). *การกำหนดความผิดเกี่ยวกับสินบนในภาคเอกชนตามอนุสัญญาองค์กรสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรเศรษฐ์ สว่างแจ้ง. (2556). *ความรับผิดทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคล : ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายไทย*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2527). *ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล : การศึกษาทางกฎหมายเปรียบเทียบโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4212/2550. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.deka.supremecourt.or.th>.
- ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15847/2555. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.deka.supremecourt.or.th>.
- ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2488/2558. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.deka.supremecourt.or.th>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. เข้าถึงได้จาก: [http:// www.royin.go.th/dictionary](http://www.royin.go.th/dictionary).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). “อุทธรณ์จำคุก 2 ปี อดีต ผกก.โพธิ์แก้ว! ติดสินบน คดียุบพรรค ทรท”. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/579742>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). “2 อดีตผู้บริหารมิตซูบา รับสารภาพต่อศาลโตเกียว จ่ายสินบน 11 ล้าน จบท. ไทย”. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1455921>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). “คดีทุจริตการเมืองไทย”. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/newspaper/columns/1633123>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). “ส่องตำรวจ: สูญเงินแถมไม่ได้ตำแหน่ง”. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/1817086>.
- พิชัฐรณ กิตติคุณ. (2561). *แนวทางร่วมปฏิบัติของภาครัฐไทยในการต่อต้านการทุจริต*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.parliament.go.th/library>.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, นริศรา แดงไผ่, ศิริพร เอี่ยมธงชัย, สุนทร เปี้ยนสี และนรเศรษฐ์ สว่างแจ้ง. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคลของประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Glanville Williams. (1961). *Criminal law: The General Part*, 2nd ed. London: Stevens & sons.
- Jonathan Herring. (2004). *Criminal law*, 4th ed. London: Palgrave Macmillan LawMasters Press.
- Swedish Criminal Code. (Online). Available: <https://www.regeringen.se/49bb67/contentassets/>

